

Nro. 23. és 24.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken November 9-dik napján, 1810-ik
esztendőben.

B é t s.

A' külső dolgokra ügyelő Ministernek, Gróf *Metternich* Eő Excellentiájának Párisban való mulatása alatt, annak édes atya, Hertzeg *Metternich* folytatta a' külső dolgokat, a' ki fiának vissza jövetelle után, ismét nyugalomra ment. — De az ő nagy érdemeit, és a' Fels. Austriai Házhoz sok pontokban megmutatott hivségéért Eő Cs. Kir. Felsége méltó tekintetben vévén, Eő Hertzegséget Státus- és Conferentialis Ministernek tenni méltoztatott, következő tulajdon kezéve-irt levelkéjében:

Kedves Metternich Hertzegem! Azon alkallmatossággal, mellyben Kigyelmed a' külső dolgoknak igazgatását, kedves fiának vissza jöve-

tele után annak ismét vissza adta, az én Kigyelmed hosszas szolgálatjával, különösen a' titkos udvari és Státus Cancellárianak igazgatasával való meglegedésemnek bizonyosságára, Kigyelmedet Státus és Conferentialis Ministernek nevezem ki, 's nem is kétlem, hogy Kigyelmed, minden azon hivataljában előfordulandó alkalmatosságokban a' maga hozzám való szives jó indulatját, és szolgálatban való buzgoságát meg bizonyítani ne igyekezzen. Bécsben, October 31-ik napján, 1810. eszt. Ferentz.

Ma egy hete, ugymint November 2-ik napján, a' mi Fels. Udvarunkhoz rendkívül való követnek küldött Orosz Hertzeg *Stäckelbergnek* szerentséje vólt az Eö Cs. K. Felsőge előtt való bemutatásra, és meghitelező levelének benyújtására. — Hasonló szerentséje vólt az ide küldetett *Weszfáliai Királyi* rendkívül való követnek *Bárá Schlottheimnak* a' következett napon, és *Gróf Finkenstein* Pruszsiai Követnek és Státus Ministernek, a' ki Felsőges udvarától vissza hivatvatván, *Bárá Humboldt* küldetett helyére rendkívül való Követnek. Ez is ezen a' napon, tudniillik November 3-ik napján tartatott audientzián nyújtotta bé Fels. Urunknak a' maga meghitelező levelét.

A' Fels. Orosz Császári Udvarhoz, különös dologban már ennekelőtte Pétersburgba küldetett *Gróf St. Julien Jósefet*, Máltai vitézt, Kamarás Urat, titkos Tanátsost, és Generál Feldmarsal-Lajtinántot, azon Csász. Udvarhoz rendkívül való követének, és meghatalmazott Ministerének tenni méltoztatott Fels. Urunk.

R. Sz. Birodalombéli Bárá és Zászlós Urat,

Barthenheim Adolf Mihályt, mind igen régi nemességére és bátóságára, mind elhunyt öseinek megkülönböztetett érdemeire, mind az ő tulajdoni virtusaira, és a' Fels. uralkodó Austriai Háznak tett hasznos szolgálatjára való tekintetből, mind a' két nemen lévő törvényes maradékkal együtt, az Austriai Birodalomban Grófi rangra emelni méltóztatott Felsőges Urunk.

10) Azoknak a' szerentsétlen Budai lakosoknak felségellésekre, a' kik a' minapi veszedelmes és pusztító tűz által minden vagyonaiktól megfosztván utolsó szükségte jutottak, az ide való Magyar Korona tizmerű vendégfogadónak birója *M Strauss József* 267 forintot gyűjtött össze néhány magános személyektől, 's azon summát a' Fels. Kir. Udvari Magyar Cancelláriának által is adta. Hasonló felebaráti szeretettől felkesítettett egy ide való barsony és selyem fabrikans, és azon fabrikánsi társaságnak igazgatója *Ziegler István*, a' ki azon Budai szerentsétlen lakosoknak számokra fabrikáns társaságnak 1000 forintot gyűjtött össze, 's azon summát hasonlóképen a' Fels. Kir. Udvari Magyar Cancelláriánál tette le a' kiállítás végett.

A' Bécsi Újhelyi (Neustadt) papiros fabrikának tulajdonosának, Bécsi typografus *Strauss Antal* Úrnak, a' ki a' könyvnyomtató mesterséget az Austriai Birodalomban igen nagy tökéletességre vitte, formális fabrikai privilégiumot adott a' Cs. K. Alsó Austriai Kormányzónak.

Az Eö. Felsőges kegyelmes rendelkezéséből, azok a' Csász. Német tartománybéli papi jóságok, melyeket nem testamentum avagy fundatio szerént nyertek a' Papok, hanem lassan lassan magok

szertették magoknak, a' Státus' sokszükségeinek felsegelésére; nevezetesen a' bankó' zédulák számának megkisebítésére, már árúba bocsátattak, és sok kedvellőket is találtak.

Magyar. Ország.

Nagy, méltóságú L. B. Nagy Szalamyai *Fischer István* Egri Érsek Eö' Excellentiája, mint a' Kir. Magyar Helytartó Tanátsnak, a' T. T. Clerus részéről leg főbb Tanátsosa Budára ment lakni. Eö' Excellentiájával együtt azon Egri Érseki Kaptalánnak Canonitussa és Kömpolti Apátúr is *Vurán József* Úr is, a' kit nem régiben Eö' Cs. Kir. Felsége a' nyugodalomra ment Skutári Püspök *Mitterpacher Dániel* Eö' Nagysága helyett a' Fels. Kir. Magyar Helytartó Tanátsnál Tanátsosnak tenni méltóztatott, oda ment, s maga hivataljához fogott.

Tekint. *Abdáj Vármegyéből* October 26-ik napján, 1810. ésköz. Eö' Nemes Megyének tisztújító széke (restantatiója) kedves Fő Ispányunk, nagy méltóságú *Semsei Semsey András* Camerae Praeses Úr Eö' Excellentiája előülése alatt, a' múlt September 18-ik napján tartatott Kassa Sz. Kir. városban, követéste méltó szép rendel, és tessenésséggel. A' maga Vice Ispáni hivatalát sok esztendőig a' köz meg elégedésig ditsirettel és haszonnal viselt Kir. Consiliarius Méltos. *Bizaki Puky László* Úr, sok kérése után is a' Tek. Vármegyének, sőt magának Fő Ispán Úr Eö' Excellentiájának is, tovább viselni tellyességgel nem akarván. — *Ordinarius Vice-Ispánnak* egyező akarattal Tekint. Szentimrey Gábor Úr; második *All Ispánnak*, hasonlóképen egyező akarattal Tek.

Semsey Lajos Úr; *Fő Notariusnak* Cóji Komáromy István Úr; *első Vice Notariusnak* Zombory Lajos; *második Vice Notariusnak* Thuránszky Károly, *honorarius Vice Notariusnak* Zombory Gábor; *Generalis Perceptornak* Klestinszky József; *Exactornak* Nagy Ferencz; *Ordinarius Fiscalisnak* Soos János; *Vice Fiscalisnak* Teglásy József Urak választottak, — Járásbéli tisztekké tétettek.

2. *A Kassai Járásban.*
Fő Szolgabirónak: Lánczy Ferentz,
Vice Szolgabirónak: Tóth Zsigmond,
Járásbéli Perceptornak: Dióssy István
Eskütteknek: Bodnár Lajos és Dióssy Miklós Urak.

3. *A Füzeri Járásban,*
Fő Szolgabirónak: Zombory Ferencz,
Vice-Szolgabirónak: Rakovszky Antal,
Járásbéli Perceptornak: Czékus Pál,
Eskütteknek: Fejér István, és Szentmártony György Urak.

4. *A Csereháti Járásban.*
Fő Szolgabirónak: Jakabfalvy Dániel,
Vice-Szolgabirónak: Lántzi János,
Járásbéli Perceptornak: Mártzy János,
Eskütteknek: Tasnádi István, és Szobonya István Urak.

5. *A Gönczi Járásban.*
Fő Szolgabirónak: Kazinczy József,
Vice-Szolgabirónak: If. Domonkos Sámuel,
Járásbéli Perceptornak: Szobonya József,
Eskütteknek: Jászay József, és Nikházy Sándor Urak.

6. *A Szikszai Járásban.*
Fő Szolgabirónak: Ifj. Joob Mihály,
Vice-Szolgabirónak: Ifj. Vitéz János,

Járásbéli Perceptoroknak · Szunyogh József,

Ésküteknek: Török Zsigmond, és Cseké Ignátz
Urak.

Itt már bé állott a' szüret (igy ír továbbá a'
mi levelező barátunk) melly nagyobbára szük
fog lenni, még eddig semmi aszszú sints. A' jó
ordinarium bornak már is 100, 110 forintra ment
fel az ára. A' Kassai piatzon a' búzának köble
23, 24 Rf., a' gabonának 18, 19; a' zabnak 6, 7,
8 Rforinton megyen. A' drágaság itt is napon-
ként neveddik.

Nagy Britannia.

Egy Német Országi nagy tapasztalású utazó,
a' ki a' múlt nyáron, a' maga dolgaiban Lon-
donba utazott, és egynéhány hetekig tartott ott
való mulatásában, az oda való dolgoknak folya-
matját szemessen még vizsgálta, Anglia Ország-
nak politica és financialis dolgairól következő
jegyzéseket iktattatott bé egy Német Országi Zsur-
nálba: „A' Londoni banknak, avagy kötelező
levélnek betse, úgymond, nagyon alább szállott,
az arany és ezüst pénz meg ritkult, kiváltképen
két fő okból: *először*, mivel, minden száraz Eu-
rópai kikötőhelyek az Anglus kereskedő hajók
előtt bé lévén zárattatva, sem colonialis termé-
seiket, sem kézmiveiket el nem adhatják, 's keres-
kedéseik egészen megtsókkentek; *másodszor*, mi-
vel a' Spanyol és Portugallia Országoknak védel-
mezése felette nagy költségbe ejtette az Angliai
Országlószéket, 's e' miatt régi adosságokat nem-
csak nem kissebbíthettek, sőt inkább egyik esz-
tendőről a' másikra öregbitették. — A' Spanyol
Országi háborúnak folytatására, minden hólnap-

ban 400000 gvinét kell küldeni. (Egy Gviné 9 forintba megyen Anglia Országban) ide nem szám-lálván az oda és Portugalliába küldött fegyvert és munitziót, a' hova tsak eddig is 360000 flin-tát küldöttek. Mindezekből akárki is könnyen megtilheti, melly számtalan költségbe kerül-lyön Angliának Spanyol és Portugallia Országok-ban a' Frantziák ellen való hadakozás, melly-ben hogy szerentsés lehessen, képzelni is allig lehet.

A' Norfolki Tartománynak nevezetes kikötő-helyébe *Yarmuthba*, két linea, avagy hadako-zó hajók és két fregatok' védelmezések alatt 600 kereskedő hajok mentek vissza a' Balticum ten-gerből, azon portékákkal meg terhelve, a' mel-lyeket az eladás végett oda vittének vala. — Azokkal együtt 60 hajok mentenek azon kikötő-helybe azon hajó seregtől, melly a' *Saumarez* Admiralis kormánya alatt vagyon, mellyek a' Né-met. és Balticum tengerekben letartóztatnak.

A' 10-ik Octoberi Angliai Zsurnálok azt hir-dették, hogy a' déli Amerikában, a' Paraquaji tartománynak lakosi egymásközt meghasonlot-tak; hogy a' Buenos-Ayresi lakosok az Anya Or-szágtól, t. i. Spanyol Országtól tovább függeni nem akarnak, ellenben a' Montevideói lakosok annak hivségeben tovább is megmaradni kíván-nak, és hogy az utólsóbb város alá, egy 10000 emberből álló Portugallus hadi sereget küldött-vólna a' Portugalliai Koronaherczeg Braziliából, hihetöképen különös feltételből.

A' Frantzia revolutió miatt támadt, és An-gliától szüntelen gerjesztett haború alatt minden-kor abban foglalatoskodott az Anglus ministe-

napján megtámadta, 's megfutamtatta. — A' Spanyol insurgensek között 2500 ember hólt meg, és esett sebbe, 700 fogattatott el, 4 ágyút, és sok tabori magazinot nyertek a' győzedelmesek. — A' Frantziák között 28 ember hólt meg, 50 kapott sebet, azt is pedig gyengét.

September hólnap kezdetében Spanyol insurgens Generális *La Romana* egy Anglus osztály sereg segédelmével, 10000 insurgens Spanyolokkal Estremadurából Andalusiba marsirozott, a' kiket 2000 Frantzia bátor szívű fegyveres emberek megtámadván 13 órani földre üzték, 's 1000 embert az ellenség között megöltek. — A' Dalmátiai Herczeg *Narsal Soult* az 5-ik Fr. osztály sereget azonközben öszve gyűjtván, a' Spanyol insurgenseket meg szoritotta, 500 embereket hadi fogságra ejtette, sokakat leapritott, az életben meg maradtakat olly félelembe és zürzavarba ejtette, hogy magokon segíteni telyes-séggel nem tudtak.

Andalusiában. Mivel az eleség, és az ivóvíz Kadikszban megfogyott, arra határozták meg magokat az ott vólt őrző katonák, hogy az ostromló Frantziákra kiüssenek, és mind magokat, mind azon város lakosít szabadtságba helyheztethessék. E' végre Augustus 24-ik napján Generál *Lascy* 5000 emberrel hajókra últ, és hogy feltett tzelját szerentséssen el érhesse *Copons* Portugallus Generálnak meghagyta, hogy hátul az ostromlókat támadja meg. — De Herczeg *Ahrenberg* az ellenség megtámadását szerentséssen ki állotta, és egynéhány verekedések után a' Spanyol insurgenseket gyalazatosán és nagy veszteségekkel visszaverte. — September 15-ik napján újabb pró-

bát tettek a' Spanyol insurgens seregek, de akkor sem bődögülhettek.

Grenadában és Murciában. — Blake Spanyol Generális vezérlése alatt sok parasztok gyűlvén össze Murciában, Grenadába igyekeztek bésülni. Mellyhez képest Generál *Sebastiani* Augustus utolsó napjaiban, a' vezérlésére bizott hadi neppel a' fegyveres parasztok ellen menvén, őket széllyel szorta, 's honnyaikba vissza kergette. — Az alatt, míg a' nevezett Generál a' fegyveres parasztok ellen dolgozott, egynéhány száz fegyveres parasztok gyűltek össze a' Grenadai hegyekbe, és Grenada városát a' Frantziáktól vissza akarták venni. De a' 16-ik dragonyos regimentnek eskadronos kapitánnya *Rollet*, mikor ingyen sem vélték volna, reájok ütven, 400 embert közülök össze aprított, a' többit pedig széllyel üzte. A' *Sebastiani* Generál távollétét az Anglusok is hasznokra akarván fordítani, több helyeken kiszállottak Grenadába, de mindenütt vissza hajtattak hajóikra. — A' Grenadai nemzeti gárdisták, és az azon tartományban fekvő Spanyol Királyi seregek minden hadi történetekben vitézi bátorsággal viselték magokat az ellenség ellen.

A' Manchai tartományban. A' Nassau-Usingeni hadi népnek fő kormányozója, Oberster Báró *Hrüse*, Septemb. 2-ik napján egynéhány száz ember veszteségekkel vissza verte a' Spanyol Insurgenseket. — A' Gvadalexarai tartományban sem volt jobb sorsok. — Katalóniában egynéhányszor szerentséssen megverte őket Generál *Suchet*, és minden tábori eleségeket elvette, 's a' Tortosai erősséget ostrom alá rekesztette. — *Arragoniá-*

ban szép egyességben élnek egymással a lakosok. — *Navarrában* sok haramja társaságok eltörttek. — *Biskayában* magok a lakosok ügyelnek a tsendesség és köz bátorság fenn tartására. — *Asturiában* Generál *Serras* egy 3000 főből álló insurgens sereget, Sept. 15-ik napján megtámadván nagy részt elvésztegette. — Generál *Bonct* is 400 embert ölt meg az ellenség közzül, az ellenség lovasságát öszvé vagdalta, 300 el fogott, az életben maradtakat széllyel szórta. — *O Kasztiliában* Generál *Rognet* 1000 emberből álló gyárlóssággal, és 300 lovasokkal, Septemb. 6-ik napján egy insurgens sereget, és számos fegyveres parasztokat annyira megvert, hogy 200 embernél többet öszvé vagdált, a kik közt 35 tisztiek voltak, 300-at meg sebesített, a többit pedig hadi fogságra ejtette.

Portugalliában: Minekutánna az Anglusok a Ciudad-Rodrigo, és Almeidai erősségeknél oszromoltalását tsendes szemmel nézték volna, a Gárdai szép tetőkön erőssen bésántzolták, és eltökélték magokat, hogy el fogják a Frantzia ármadiának megtámadását várni. — Eleikben nyomultak, de tanátsosabnak tartották magokat visszahúzni. — September 15-ik napján már Visenben volt az Eszlingi Hertzegnek, Masséna Marsalnak fő hadi szállása, az Anglusok pedig négy napi marsirozások után Coimbrába vontak magokat vissza. — Hogy ezt a nevezetes várost is meg hódoltatta a nevezett Hertzeg már mászszor is megmondottuk.

Olasz Ország.

Napoleon Császárnak parantsolatjára követke

zö tikkelyekből álló parantsolátot küldött a' belső dolgokra ügyelő Fr. Minister a' Római Conzultá-hoz: 1) Neveztesen ki egy 5 tagokból álló Commissió, mellynek Előülője Fossombrone Senator legyen, és Oct. 20-ik napjára Rómába öszve gyűllyön. — 2) Ez a' Commissió a' következő kérdéseket szorossan vizsgálja meg, s azokra felellyen.

a. Miért nem miveltetik Róma városának környéke? *b.* Miért egészségtelen? *c.* Mitsoda eszközök által lehetne a' föld mivelésben való hibát meg jobbitani, és a' levegőt egészségessé tenni? *d.* Milyen nagyságú az a' föld, a' mellyen ez a' tsapás uralkodik, és minémü tulajdonsága van? *e.* Minémü állapotban vannak a' Pontini tavak? — *f.* Mit mivelték eddig azokon? — *g.* Mitsoda következei vannak az azokon tett munkáknak? — *h.* Tétetődtek e' abban valamely változások, és miért? — *i.* Mitsoda alkotmányoknak adódott hely? — *k.* Mellyiket kell azok közzül követni? — *l.* Mit lehet a' Pontini tavaknak, vagy ingoványos helyeknek kiszáraztásokból várni, mind szárazzá válótételre, mind a' földnek természetére nézve? *m.* Minémü terméseket lehet a' Pontini kiszáraztott földbe vetni, és mitsoda költséggel? — *n.* Mitsoda haszna van a' Római földmivelésnek, a' búzára, gyapotra, hamuzsira, és más egyéb termésekre nézve? — 3) A' Római Consulta, és a' Római s Trasménei helytartók kötelesek a' fellyebb említett Commissióval, minden ezek eránt való híradásokat, planumokat, és földi kartyákat közleni. — 4) Nyólcz napok elforgása alatt köteles leszen a' nevezett Commissiónak előülője a' maga munkálkodásának előmeneteléről jelentést tenni. — Miképen

fog ez a' Commissio, az itt tett kérdésekre felelni, meg mutatja az idő.

Nápolyból, Octob. 4-ik napján. Ma reggel ezen város kikötőhelyét, a' hajó készítő magazinot, és a' fegyveres tárházat a' Király a' tengeri dolgokra ügyelő Minister társaságában meglátogatta. Azután a' kivezésre egészen kész 24 úgyus Capri nevezetű hadakozó hajóra ment, a' mellyen volt tengeri katonák, tendkívül való örömmel fogadták Eö Felséget, és gazdagon meg is ajándékoztattak. Egy ifjú hajós katonának, a' ki a' 3-ik Májusi tengeri tsatában jobb kezét elvesztette, kettős pensiót rendelt a' Nápolyi Király. — Minden nap sok hadakozó, és szállító hajók eveznek bé a' Nápolyi kikötőhelybe.

Portugallia.

Coimbra, ez a' nagy, szép, népes, és olajfákkal és szőlőhegyekkel környült város, már a' győzedelmes Frantzia seregeknek kezében van. — Az Almeidai erősségnek meghódolásától fogva, Lord Wellington eleinte lassú, későbbben sebes lépésekkel vissza vonta magát, a' maga Agvedai, Coai és Estrelliai hegyek közt volt csak nem gőzhetetlen tanyájából. — Megtartásra méltó dolog, hogy nem a' Tagus folyóvizemlétté vivő egyenes úton vonta magát hátrább, hanem minekutánna Veséi tanyáját elhagyta volna, egészen napnyugat felé fordult, és Septemb. 27-ik napján Coimbra mellett a' Frantzia seregektől meg is veretett. Ugy láttuk, mintha Lord Wellington a' Liszbonába egyenesen vivő utat hosszúnak és veszedelmesnek tartotta volna, és hogy a' Mondegói szoros tengerbe akarja a'

kormányára alatt lévő ármádiát hajókra szállítani, épen azon a helyen, a hol 1808-ik esztendőben a kormányára bizott Anglus hadi néppel Portugalliába kiszállott vala. — Hihetőképén Portugalliának északi részében semmi tanyát nem fog ő választani, mellynek nagy része már a Frantzia seregek birtokában van; hogyha mindazáltal a Coimbrái nagy úton Liszbona felé marsirozik, ármádiának jobb szárnya a tengertől fedeztetne; de ekképen hamarabb eljuthatnának a Frantziák Liszbónába mint sem ő.

Spanyol Ország.

A Spanyol Országba küldetett Fr. hadi seregeknek nagyobb része Portugallia ellen van rendeltetve, olly véggel, hogy onnan az Anglusok egészen kiűzetessenek. — Noha az Eszlingi Herceg Marsal *Masséna* már jó mélyen benyomúlt légyen is Portugallia középső részébe; még is mindazáltal úgy tettik, hogy semmi nevezetes és elválasztó vérekedés nem esett ottan. — A Beirai tartománynak el foglalt helységeibe olly sebesen, és olly szemesen hátra vont a Lord *Wellington* a kormányozása alatt lévő hadi sereget, hogy tsak néhány nagyobb tsatazások történhettek. Leg nevezetesebb volt az, melly *Mabiera* mellett esett, és a mellybe egynéhány száz Anglus katonak hadifogságba estek.

Prussziai Birodalom.

Jegyzés. Nem helyesen nevezik némelleyek Prusszia Országot Burkus Orzágnak. Illyen nevű Ország, vagy tartomány a föld kerekségén sohol sem találtatik, sem semmi századbéli Historikusok nem emlékeznek illy nevű Orzágról. Talán Brandenburgiával zavarják össze, de

ez a' tartomány sem vólt soha Királyság, hanem választó Fejedelemség, és a' Valasztó Fejedelem mint a' Német Birodalomnak egy, fő tagja mindenkor függött a' Német vagy Római Császártól, mint Pruszsziái Király pedig senkitől sem. Hajdan, egész 1454-ik esztendeig a' Német vitézi Rend bírta Pruszsziát, ennek nagy mestere *Albert* Brandenburgiai Marchio 1525-ben azt saecularizálta, az az, világi uradalommá tette, a' fia pedig a' Sz. Pápa és *I. Leopold* Csász. akaratja ellen, 1701-ik esztendőben, magát annak Királyává tette, 's Regiomontumban (Königsbergben nem pedig Burkus Országban) még is koronáztatta.

Harmadszori Tudósítás.

Alább-is megnevezett *Sebestyén Antal* mély tisztelettel jelenti a' Fő-Méltóságú Urasságoknak, és az egész Közönségnek: hogy több esztendel súlyos betegeskedése után már jó ideje meghalálozott *Szalay József* Bétsi-Magyar-Szabó-Mesternek mindenfelől gyakor Munkákkal megtisztelt Műhelyét már mostan egészszen által vette legyen. Ki-is mind készségét; jó, tisztos szabását; 's a' lehetőségig óltsó Munkáját a' Fő-Méltóságú Urasságoknak, 's egész Közönségnek annál-inkább bátorkodik ajánlani: hogy mind, már még fent említett *Szalay József* életében, mind pedig halála után, magával 's Munkáival, mindeneknek tellyes meglegedéseket vólt szerenetsége tapasztalni.

Sebestyén Antal
Bétsi-Magyar-Szabó-Mester.
Lakása: Auf dem Kohlmarkt
Nro. 302. im 2ten Stock.
S. D. D.